

Zájmena neurčitá – PRONOMES INDEFINIDOS

SKRIPTA STR. 139-145

DĚLENÍ

Zájmena kvalitativně rozlišují (alteratóry) jsou kvalitativně vymezovací lexémy, které udávají vztah rozdílnosti (*outra, outra, demais, os outros*). **TI OSTATNÍ, TI DRUZÍ**

Zájmena kvalitativně neurčitá vymezují danou substantivou jako neurčitou, kontextově nezapojenou. Patří k nim adjektivní (*algum, alguma, alguns, algumas, algo, alguém*), která jsou považována za pravá neurčitá zájmena. **NĚJACÍ, NĚKTEŘÍ**

Zájmena kvantitativně vymezovací mohou vymezovat buď absolutně (totálně) nebo parciálně (částečně).

Některá zájmena zahrnují význam libovolné výběrovosti, jako jsou zájmena libovolně vymezovací neboli arbitrární (*qualquer, quaisquer, quem quer que, onde quer que, atd.*) **JAKÝKOLIV**

Zájmena absolutně vymezovací

Kvantitativní zájmena parciálně/částečně vymezovací Jsou to kvalitativně neurčitá zájmena *algum, alguma, alguns, algumas, alguém, algo*, - **JEN NĚKTEŘÍ**

totalizační zájmena *cada, todo, toda, todos, todas, tudo* **VŠICHNI, KAŽDÝ**

nebo záporně vymezovací zájmena *nada, nenhum, nenhuma, nenhuns, nenhuma, ninguém*. **NIKDO, ŽÁDNÝ**

DĚLENÍ - SHRNUTÍ

význam libovolné výběrovosti
(*qualquer, quaisquer, quem quer que, onde quer que, atd.*)
JAKÝKOLIV

Zájmena alteratóry (*outra, outra, demais, os outros*). **TI**
OSTATNÍ, TI DRUZÍ

Zájmena kvantitativně vymežovací

- **Zájmena absolutně vymežovací**
 - totalizační zájmena *cada, todo, toda, todos, todas, tudo*
 - **VŠICHNI, KAŽDÝ**
 - nebo záporně vymežovací zájmena *nada, nenhum, nenhuma, nenhuns, nenhumas, ninguém*.
 - **NIKDO, ŽÁDNÝ**
- **Kvantitativní zájmena**
parciálně/částečně vymežovací *algum, alguma, alguns, algumas, alguém, algo, - JEN NĚKTERÍ*

Zájmena kvalitativně neurčitá
(*algum, alguma, alguns, algumas, algo, alguém*), **NĚJACÍ, NĚKTERÍ**

Další dělení

Nesamostatná – ohebná

- Mohou existovat jen ve spojení s podstatným jménem, s nimž se shoduje v rodě a čísle:
- ***alguma mulher/ algum homem***

Samostatná - neohebná

- Existují samostatně
- Jsou neohebná
- ***někdo – alguém***
- ***nikdo - ninguém***

Ohebná: nesamostatná				neohebná: samostatná
mužský rod		ženský rod		
singulár	plurál	singulár	plurál	živ./neživ.
algum	alguns	alguma	algumas	alguém/algo
nenhum	nenhuns	nenhuma	nenhumas	ninguém/nada
todo	todos	toda	todas	tudo
outro	outros	outra	outras	outrem
certo	certos	certa	certas	
vário	vários	vária	várias	
tanto	tantos	tanta	tantas	
quanto	quantos	quanta	quantas	
qualquer	quaisquer	qualquer	quaisquer	

ZÁPORNÁ ZÁJMENA

- U negativních zájmen je nutné přihlídnout k **pravidlu o dvojím záporu**. V portugalštině se klade sloveso v záporném tvaru, pokud negativní zájmeno stojí za ním. V případě, že negativní zájmeno stojí před slovesem, pak se sloveso klade ve tvaru kladném:
- **Não sei nada.** Nevím nic.
- **Nada posso fazer.** ~~Nada não~~ posso fazer
Nic nemohu udělat
- **Não falei nunca** do que aconteceu.
Nikdy jsem nemluvil o tom, co se stalo.
- **Nunca falei** do que aconteceu. ~~Nunca não~~ falei do que aconteceu.
Nikdy jsem nemluvil o tom, co se stalo

PAMATUJ SI, ŽE PŘED SLOVESEM MŮŽE BÝT JEN JEDEN ZÁPORNÝ VÝRAZ:

ZAJÍMAVOST

- V záporném významu jsou někdy použity také tvary *algun/a/ns/as*, a to vždy za podstatným jménem a stávají se tak z nich záporná neurčitá zájmena a překládají se jako „**vůbec žádný**“.
- *De maneira alguma eu posso concordar com isso.*
- „*V žádném případě s tím nemohu souhlasit*“.

Záporná zájmena

Nesamostatná, ohebná

nenhum dinheiro

nenhuma mulher

nenhuns homens

nenhumas mulheres

Samostatná

ninguém – nikdo

nada – nic

algum/-a/-ns/-mas

Před jménem

- Význam: jistý, určitý
- ***De alguma maneira** nós somos também responsáveis.*
- *„**My do určité míry** jsme také zodpovědní“.*

Za jménem

- Význam: „žádný“
- ***De maneira alguma** eu posso concordar com isso.*
- *„**V žádném případě** s tím nemohu souhlasit“.*

algum, alguma, alguns, algumas

- *Kromě výše zmíněného, mohou mít význam neurčitého množství, které se překládá do češtiny jako „několik“:*
- *Encontrei **alguns** colegas de trabalho.
Potkal jsem **několik kolegů** z práce.*
- *Confesso que tive **algum** medo.
Přiznávám se, že jsem také měl **trochu strach**.*
- *Comprei **algum** vinho.
Koupil jsem **nějaké víno**.*

Kvalitativně neurčitá zájmena

Nesamostatná, ohebná

algum dinheiro

alguma mulher

alguns homens

algumas mulheres

Samostatná

alguém – někdo

algo – něco

certo, certa, certos, certas

- stojí ve významu neurčitého zájmena vždy před podstatným jménem s významem „***jistý, jakýsi nějaký***“.
- V pozici za podstatným jménem má význam kvalitativního adjektivy „***zaručený, spolehlivý, bezpečný, jistý, správný***“

certo, certa, certos, certas

Význam zájmena (před jménem)

jistý, jakýsi nějaký

*um certo humor určitý humor ,
a uma certa hora“ v jistou hodinu*

*um certo amigo „jistý (nějaký)
přítel“*

*uma certa ocasião „určitá
příležitost*

uma certa idade „jistý věk“

Význam adjektivní (za jménem)

*zaručený, spolehlivý, bezpečný, jistý,
správný*

*x um humor certo „správný , trefný
humor“*

x à hora certa „ v přesnou hodinu“;

*X um amigo certo „spolehlivý
(stoprocentní) přítel“; “*

x a ocasião certa „správná příležitost“,

*x a idade certa „pravý (správný)
věk“.*

outro, outra, outros, outras

- Patří k *alterátorům*
- jeho synonyma, jako jsou **diferente, diverso, distinto, demais.**
- Outro má substantivní korelát **outrem.**
- Expresivně lze také použít *outro qualquer* „jakýkoliv jiný“.
- Se zájmeny ho sblíží schopnost zastupovat substantivum, případně k němu kontextově odkazovat.
 - *Aqui há um livro, alí há outro.* „Tady je jedna kniha, tam je druhá“.
 - *Traz-me outro papel* „Přines mi další/jiný papír“.
 - *Isto é outra coisa.* „To je ale jiná věc.“
 - *Não desejava outra coisa.* „Nepřál jsem si nic jiného“.
 - *Um outro homem.* „Jiný muž“.
 - *Fica para outro dia.* „Necháme to na jiný den. (na jindy)“
 - *Outra vez.* „Znovu, ještě jednou“

Atlerátory outro,a,os,as

Nesamostatná, ohebná

***Outro dinheiro** – jiné/další
peníze*

***Outra mulher** jiná žena*

***Outros homens** – jiní muži*

***Outras mulheres** – jiné ženy*

Samostatná

***Outrem** – někdo jiný*

Rozdíl outro x o outro

Outro – jiný

- *Alterátor*

Outro dinheiro – jiné/další peníze

Outra mulher jiná žena

Outros homens – jiní muži

Outras mulheres – jiné ženy

O outro – ten druhý, onen

- *diferenciačně identifikační význam*
- překládá se jako „druhý“, „další“, „opačný“.
- *Este livro é mais bonito do que o outro.*
- *„Tato kniha je hezčí než ta druhá“.*
- Někdy se používá i v přeneseném významu:

A outra vida. „Posmrtný život.“;

Noutro mundo „no onom světě“

Rozdíl **outro** x **o outro**

Outros

- *Outros – jiní*
- *Alterátor:*
- *Jedni mají rádi prózu, jiní poezii.*
- ***Uns** gostam da prosa, **outros** gostam de poesia.*
- *Pozn. Jiní – tedy outros, nejsou všichni ostatní. Tzn. bez členu nemá tento výraz reziduální význam.*

Os outros

- *os outros „ti druzí“, ti ostatní*
- *stejně jako **os demais, as demais** (ti ostatní, ti, co zbyli z nějakého celku)*
- *Např:*
- ***Tito studenti půjdou se mnou, ostatní tu zůstanou.***
- ***Estes alunos vao comigo e os outros ficam aqui.***

Qualquer - jakýkoliv

- *qualquer* je arbitrární zájmeno
- Má také opisný tvar *quem quer que, onde quer que, o que quer que*.
- *Qualquer* může být povahy substantivní v případě substituce, nicméně převažuje u něj hlavně funkce adjektivní a jejich význam vymezuje danou substanci jako předmět libovolného výběru.

Qualquer

Samostatné (kdokoliv)

- *Qualquer sabe aprender coisas fáceis.*
- *Kdokoli se umí naučit snadné věci.*
- *Jde spíše o vzácné použití*

Nesamostatné

- S podstatným jménem
- Má jen **dva tvary sg. A pl.**
- *Qualquer homem* – jakýkoliv muž
- *Qualquer mulher* – jakákoliv žena (je tedy uniformní)
- *Quaisquer homens* (jakíkoliv muži)
- *Quaisquer mulheres* (jakékoliv ženy)

Qualquer v ustálených vazbách

qualquer, quaisquer	kterýkoli, jakýkoli, kdokoli
sem quaisquer cerimônias	bez jakýchkoliv servítků
a qualquer momento	kdykoli
em qualquer parte	kdekoli
vou comprar qualquer coisa para comer	koupím si něco k snědku
qualquer pessoa	kdokoli
de qualquer maneira	jakkoli, nějak
em qualquer lugar	kdekoli
qualquer um	kdokoliv /i despektivně: nevýznamný člověk/
ser/estar qualquer coisa	být něco/někdo (v pozitivním slova smyslu)

Absolutně vymezovací zájmena

- *K absolutně vymezovacím zájmenům patří cada „ každý, každá“,*
- **todo, toda, todos, todas, tudo.**

Absolutně vymezovací zájmena

CADA

- **cada** „*každý, každá*“
- obecně se jej používá před podstatným jménem.
- Označuje individuálně každý prvek určité skupiny osob či věcí.

Absolutně vymezovací zájmena CADA

Před podstatným jm. SG.

- *cada aluno* „každý student“,
cada revista „každý časopis“

Před podstatným jm. PL.

předchází-li jej číslovka
cada dois ou três dias
„každý druhý nebo třetí den“.

Může implikovat složku
pravidelnosti děje:

em cada dez minutos „každých
deset minut“,

CADA – DALŠÍ POUŽITÍ

- Může implikovat intenzitu děje: (expresivně) **cada** *disparate*, „velká hloupost“.
- **Cada um, cada qual** může znamenat také „každý z nich“, jako například ve větě:
- *Compraram um livro cada* .
„Každý z nich koupil knihu“;
- *O livro foi escrito por dois autores, mais tarde, cada qual publicou a sua parte separadamente.*
- *“Kniha povídek byla napsána dvěma autory; později každý z nich uveřejnil svou část samostatně.”*

CADA V USTÁLENÝCH SPOJENÍCH

Cada qual sente o seu mal.	Každý ví, kde ho bota tlačí.
cada vez mais	čím dál víc
cada vez que	pokaždé, když.
Ele há cada um!	To je ale chování! (údiv).
Tu tens cada uma!	Ty máš ale řeči! (údiv nad tím, co bylo řečeno)
Cada cabeça, cada sentença.	Víc hlav, víc názorů.

todo, toda, todos, todas, ***TUDO/TODOS***

NESAMOSTATNÉ

- Totalizační neurčité zájmeno
- (expresivně se používá občas v lidovém hovorovém jazyku ve tvaru deminutivním: **todinho, todinha**)
- stojí se členem před podstatným jménem.

SAMOSTATNÉ

- **TUDO – VŠE TODOS - VŠICHNI**
- Může stát samostatně

Dei-lhe tudo.

Dal jsem mu vše.

Todos já estamos aqui.

„Již jsme tu všichni.“

Parem todos e prestem atenção!

„Přestaňte všichni a dávejte pozor!“

Todos estão em casa.

„Všichni jsou doma“.

Todo O/toda A *versus* todos OS /todas AS

Význam CELÝ

- **TUDO O MUNDO**
- **CELÝ SVĚT**

- **TODA A FAMÍLIA**
- **CELÁ RODINA**

- **TUDO O ESFORÇO**
- **VEŠKERÁ SNAHA**

- **COM TODO O AMOR**
- **S VEŠKEROU LÁSKOU**

Význam VŠICHNI

- **TODOS OS HOMENS**
- **VŠICHNI MUŽI**

- **TODAS AS MULHERES**
- **VŠECHNY ŽENY**

- **TODOS OS DIAS – KAŽDÝ DEN**

- **TODOS OS ANOS – KAŽDÝ ROK**

POZOR NA ROZDÍL

TODO O DIA

- **TODO O DIA** – CELÝ DEN
- **TODO O ANO**- CELÝ ROK
- **TODA A FAMÍLIA** – CELÁ RODINA
- **TODO O PAÍS** – CELÁ ZEMĚ

TODOS OS DIAS

- **TODOS OS DIAS** – VŠECHNY DNY – KAŽDÝ DEN
- **TODOS OS ANOS**- KAŽDÝ ROK
- **TODAS AS FAMÍLIAS** - KAŽDÁ RODINA VŠECHNY RODINY
- **TODOS OS PAÍSES** – KAŽDÁ ZEMĚ – VŠECHNY ZEMĚ

MĚROVÉ PŘÍSLOVCE

- V pre-adjektivní pozici pak má význam měrového příslovce:
- *A cidade estava **toda iluminada**.*
- „*Město bylo celé osvětlené.*“

- *Ela estava **todo suado**.*
- „*Byl celý zpocený (úplně, velmi)*“

- *Eles estavam **todos felizes**.*
- „*Byli úplně šťastní. (velmi).*“

Ustálené vazby

à toda.	vysokou rychlostí (rychle jako blázen)
de todas as formas e feitios	jak jen to je možné (po dobrém či po zlém).
todos à uma	všichni zároveň.
andar de todo	být protivný
estar de todo	být nesnesitelný
estar em todas	být všude jednou nohou
Sabe-a toda.	On Je vševědoucí.

Exercícios – přehled (ohebná, nesamostatná neurčitá zájmena)

Unidade 45 Indefinidos

Indefinidos Variáveis					
		singular		plural	
		masculino	feminino	masculino	feminino
Pessoas ou coisas	algum	alguma	alguns	algumas	
	nenhum	nenhuma	nenhuns	nenhumas	
	muito	muita	muitos	muitas	
	pouco	pouca	poucos	poucas	
	tanto	tanta	tantos	tantas	
	todo	toda	todos	todas	
outro	outra	outros	outras		

Přečti si a přelož příklady

- **algum... /nenhum...**
— Há **algum** lugar livre?
— Não, não há **nenhum**.
Alguns alunos não puderam vir.
Não vieram **nenhuns** (alunos) do 10º ano.
- **muito... /pouco...**
A avó tem **muita** paciência para as crianças.
Ela tem **pouca** paciência.
A Ana dá **poucos** erros a escrever.
O irmão dá **muitos**.
- **tanto...**
Podem apanhar laranjas. Há **tantas** na árvore.
Estão **tantos** polícias à porta do banco.
- **todo...**
Vou **todos** os dias à escola.
Todos os meus amigos vieram à festa.
Vamos jantar. Está **toda** a gente com fome.
- **outro...**
Este bolo está ótimo. Dê-me **outro**.
A secretária despediu-se. Vamos contratar **outra**.

Neohebná zájmena samostatná

	Indefinidos Invariáveis	
Pessoas	alguém	ninguém
Coisas	tudo	nada

Přečti si a přelož příklady

- **alguém... /ninguém...**

— Está **alguém** no escritório?

— A esta hora **não** está lá **ninguém**.

Alguém partiu o vidro.

Ninguém me disse o que se passava.

- **tudo... /nada...**

Ele comeu **tudo**: a sopa, o bife com arroz e a fruta.

Sem os óculos **não** vejo **nada**.

Doplň ohebné či neohebné zájmeno neurčité a zkontroluj s klíčem

45.1. Complete com os **indefinidos variáveis e invariáveis**.

1. — Encontraste *alguém* no café?
— Não, não encontrei *ninguém*.
2. — Está ali _____ a chamar-nos.
— Onde? Não vejo _____.
3. — Bebeste o leite _____?
— Já bebi _____. Não quero mais _____.
4. — Percebeste _____ coisa?
— Não, não percebi _____.
5. — Fizeste os exercícios _____?
— Fiz _____ sozinho.
6. — Tens _____ amigo no Canadá?
— Não, não tenho lá _____ amigo.

Klíč

45.1.

2. alguém/ninguém
3. todo/tudo/nada
4. alguma/nada

5. todos/tudo
6. algum/nenhum

Doplň ohebné či neohebné zájmeno neurčité a zkontroluj s klíčem

45.2. Complete com os indefinidos variáveis e invariáveis.

1. Saiu sem dizer absolutamente _____.
2. Depois da festa estivemos a arrumar _____.
3. Ela vai à escola _____ os dias.
4. Fiquei o dia _____ em casa.
5. As crianças desarrumaram o quarto _____.
6. A Mary está a estudar em Portugal e já tem _____ amigas portuguesas.
7. _____ os anos trocam de carro.
8. Tenho _____ dinheiro. Por isso, não vou de férias.
9. _____ me roubou a carteira.
10. Perdi o dinheiro _____. Procurei em _____ a parte, mas não encontrei _____.
11. Não tenho _____ em casa. Tenho de ir às compras.
12. Esta caneta não escreve. Preciso de _____.
13. Esse realizador é desconhecido. _____ o conhece.
14. Ela é famosíssima. _____ a gente a conhece.
15. _____ empregados não vieram. Da fábrica não veio _____.

Klíč

45.2.

1. nada
2. tudo
3. todos
4. todo
5. todo

6. muitas
7. Todos
8. pouco
9. Alguém
10. todo/toda/nada

11. nada
12. outra
13. Ninguém
14. Toda
15. Alguns/ninguém

Doplň ohebné či neohebné zájmeno opačného významu a zkontroluj s klíčem

45.3. Complete com os **antónimos dos indefinidos** destacados, fazendo as alterações necessárias.

1. Está **alguém** à nossa espera?

Não está ninguém à nossa espera?

2. Ele comeu **tudo**.

Ele não comeu nada.

3. Encontrámos **muitas** pessoas conhecidas.

Encontrámos poucas pessoas conhecidas.

4. Há **alguma** sala livre?

_____?

5. Está **alguém** no escritório?

_____?

6. Ela arrumou **tudo**.

7. Deram-lhe **algumas** informações?

_____?

8. Ele bebe **muito** leite.

9. Há **algum** feriado este mês?

_____?

10. As crianças desarrumaram **tudo**.

11. Amanhã tenho **algum** tempo livre.

12. **Muita** gente os conhece.

13. Visitámos **alguns** locais de interesse.

14. Hoje tive **muito** trabalho.

15. **Alguém** telefonou enquanto estive fora?

_____?

16. O João acha que sabe **tudo**.

Klíč

45.3.

4. Não há nenhuma sala livre
5. Não está ninguém no escritório
6. Ela não arrumou nada
7. Não lhe deram nenhuma informação
8. Ele bebe pouco leite
9. Não há nenhum feriado este mês
10. As crianças não desarrumaram nada
11. Amanhã não tenho nenhum tempo livre
12. Pouca gente os conhece
13. Não visitámos nenhuns locais de interesse
14. Hoje tive pouco trabalho
15. Ninguém telefonou enquanto estive fora
16. O João acha que não sabe nada

Přeložte pomocí neurčitých zájmen tanto, quanto, qualquer, cada

- 1. To je jedno.
- 2. O to lépe.
- 3. velmi pozdě;
- 4. Možná má pravdu.
- 5. Každý ví, kde ho bota tlačí.
- 6. To je ale chování!
- 7. Ty máš ale řeči!
- 8. všichni zároveň.
- 9. být protivný
- 10. být nesnesitelný

ŘEŠENÍ

- 1. Tanto faz.
- 2. Tanto melhor.
- 3. Às tantas
- 4. Às tantas tinha razão.
- 5. **Cada** qual sente o seu mal.
- 6. Ele há **cada** um!
- 7. Tu tens **cada** uma!
- 8. Todos à uma.
- 9. Estar de todo
- 10. Anda de todo.